

Felsőoktatási haladási utak a középiskola és pályaválasztás tükrében

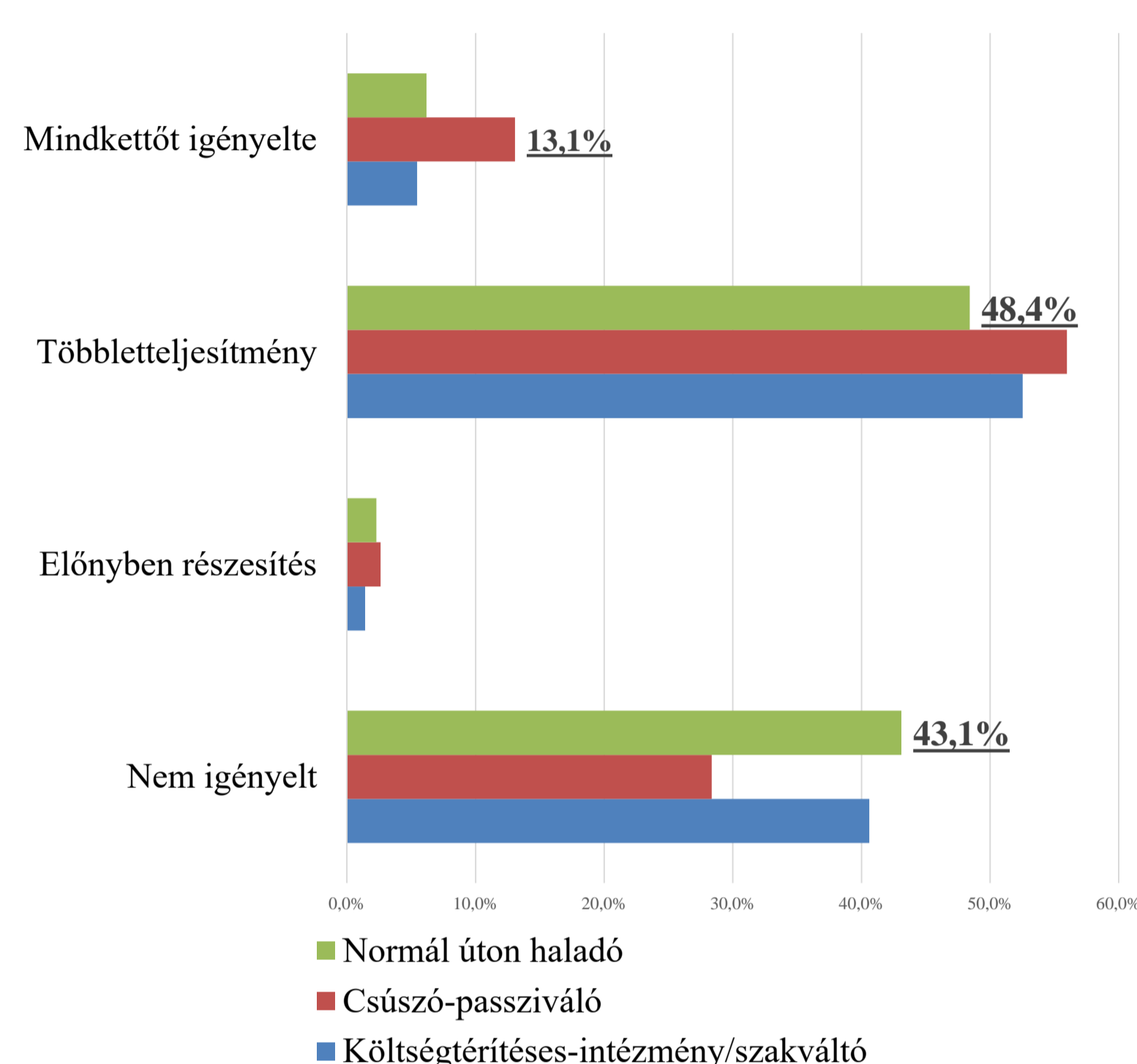
Csók Cintia, Hrabéczy Anett

Debreceni Egyetem HTDI, Neveléstudományi Doktori Program

Elméleti keretek

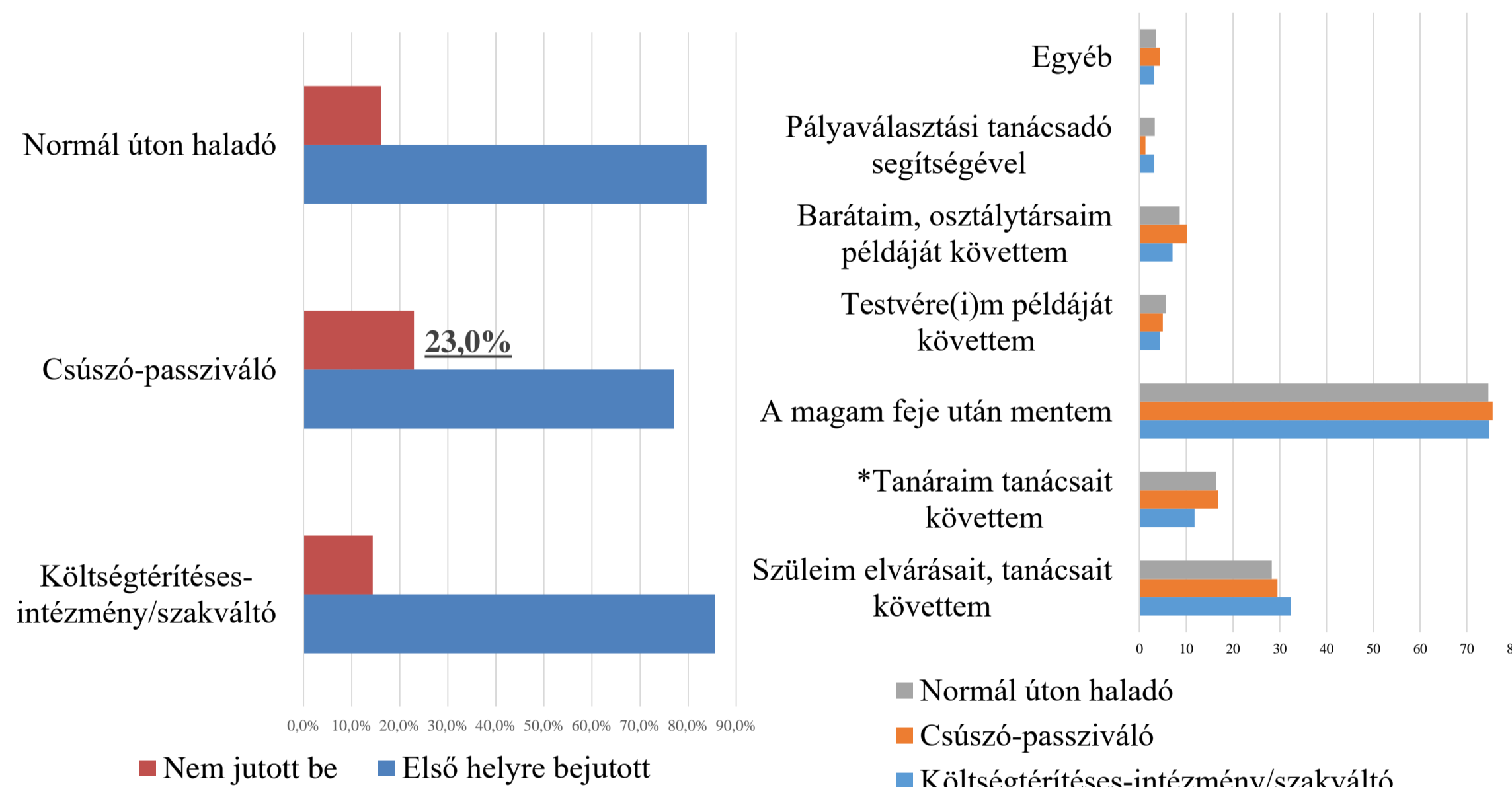
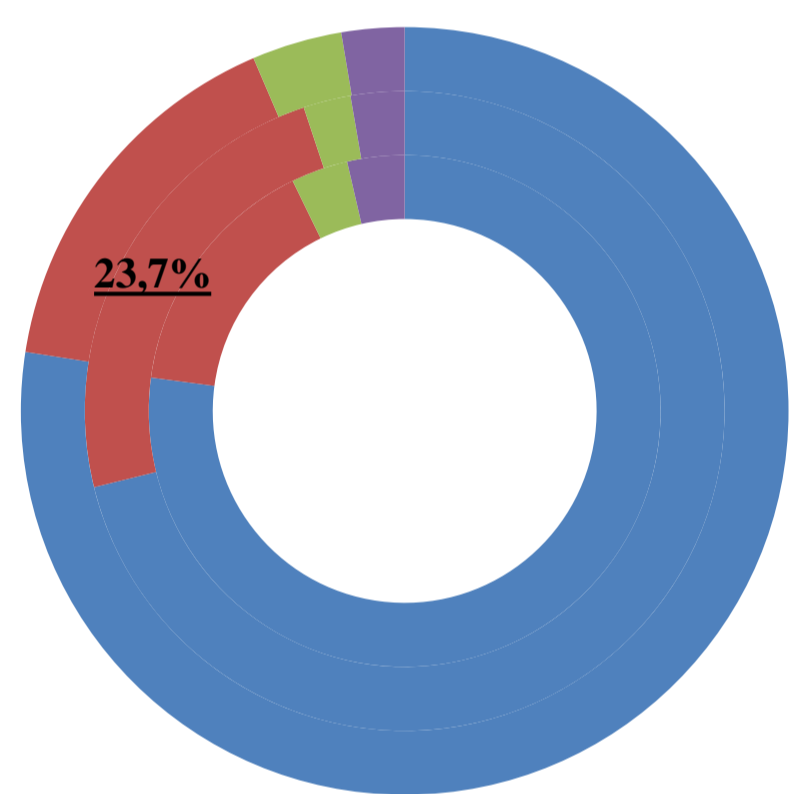
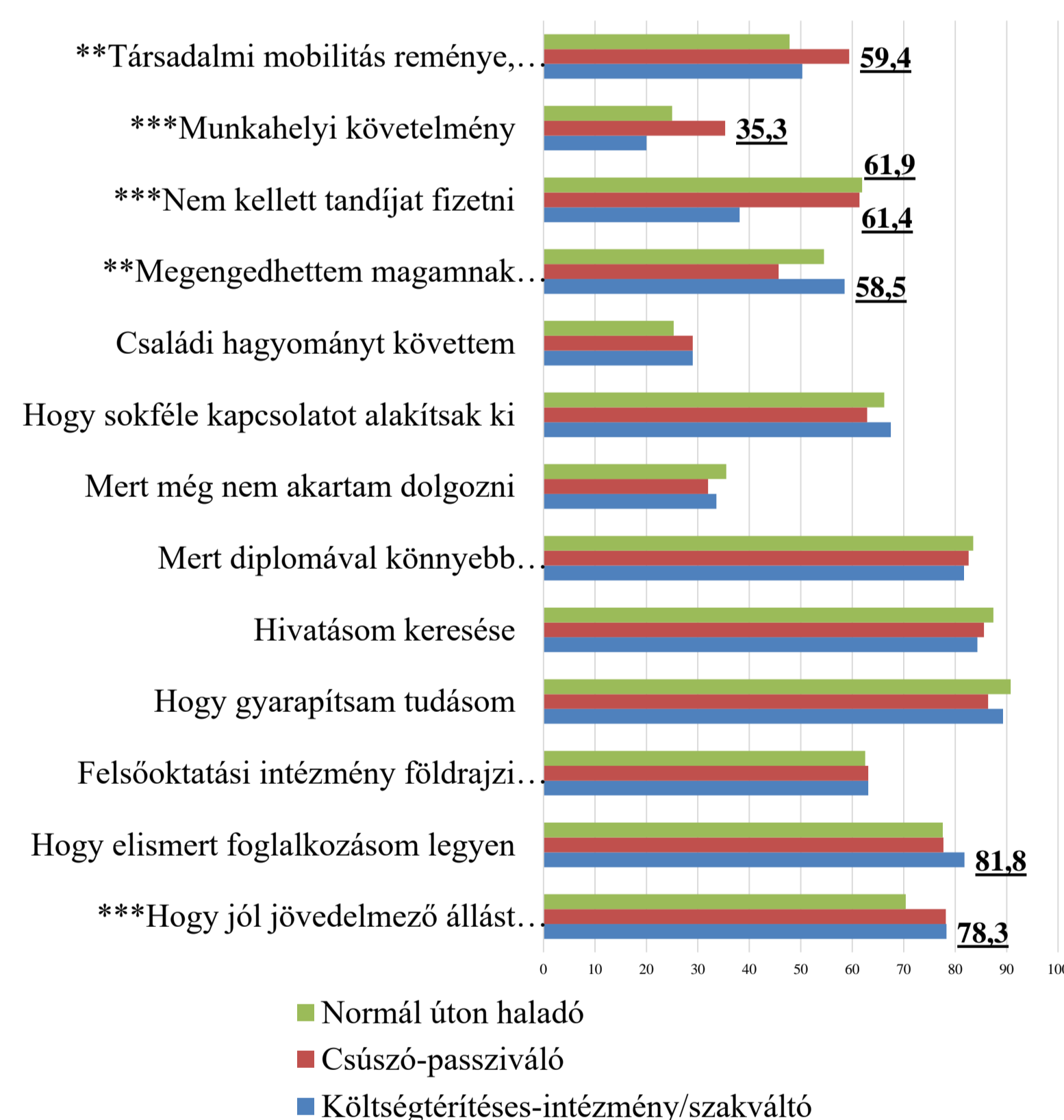
A megalapozott, reális pályaorientációnak egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó szerepe van, hiszen a téves pályaválasztási döntés a felsőoktatásból történő lemorzsolódás alapját képezheti. Korábbi kutatási eredmények alapján jelentős csoportot képeznek azok a hallgatók, akik a képzésből való kiábrándulás következményeként szakították meg felsőfokú tanulmányaikat.

A problémakör a középiskola pályaorientációs diszfunkciójára, s a tanácsadásban részt vevők felsőoktatási rendszerrel és munkaerő-piaci esélyekkel kapcsolatos ismereteinek hiányára, pontatlanságára mutat vissza (Kovács et al., 2019; Pusztai, Kovács és Hegedűs, 2019). A több szempontú megközelítés érdekében elemzéseink során – a lemorzsolódott hallgatók körében végzett kutatásunk mintájára (Kovács et al., 2019) – a középiskolai időszakra, a különböző jogcímenek kapott többletpontokra és a továbbtanulási motívumokra fókuszálunk.

Módszerek

Az adatok a CHERD-Hungary kutatócsoport által egy a 2018/19-es tanévben felvett, nagymintás hallgatói adatbázisból származnak (N=2199). Az adatfelvétel az Európai Felsőoktatási Térség egyik legkeletibb felsőoktatási régiójában történt. A kutatás Magyarország keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben, valamint négy ország (Szlovákia, Románia, Ukrajna, Szerbia) felsőoktatási intézményeiben folyt. Jelen tanulmány a magyarországi minta elemzését tűzte ki célul (N=1045), amely kvótás és a karokra, a képzés területére, valamint a finanszírozási formára reprezentatív. A mintában nappali munkarendű másodéves BA/BSc képzésű és másod- vagy harmadéves osztatlan képzésű hallgatók szerepeltek.

Kovács és munkatársai (2019) korábbi elemzése alapján a lemorzsolódott hallgatók körében kiemelkedően magas volt a tanulmányi okok miatt lemorzsolódók körében a többletjeljesítményekért, különösen az emelt szintű érettségi és középfokú nyelvvizsga meglétéért többletpontot igénylők aránya. Ezzel összhangban jelenlegi eredményünkben szintén kiolvasható, hogy a csúszásokkal és passzív félévekkel küzdő hallgatók vannak a legmagasabb arányban azok között, akik a többletjeljesítményekért plusz pontokat igényeltek.

A magyarázatot a képzési területek szerinti elemzés kínálja, hiszen a csúszó-passzíváló között felülreprezentált három képzési terület közül az informatikus és műszaki hallgatók jelentős arányban hozták magukkal OKJ/technikusi oklevelet, az orvosképzésben pedig nemcsak az emelt szintű érettségivel rendelkezők, hanem a közép- és felsőfokú nyelvvizsga birtokosai is a vártnál nagyobb arányban vannak.

Összegzés

Eredményeink segítséget jelenthetnek a felsőoktatásba érkező hallgatók hatékonyabb lemorzsolódás elleni védelmének kialakításában, mind a köz- és felsőoktatási intézmények, mind a pályaorientáció szempontjából.

Eredmények

Bár egyes szakmai profilú képzésekben (műszaki, vegyész, informatikus) a szakképzés jó alapja lehetne a felsőfokú továbbtanulásnak, ezeken a területeken csupán a költségtérítéssel-intézmény/szakváltó hallgatók esetében volt felülreprezentált a szakközépiskolából érkezők aránya. Habár a korábbi kutatások szerint az egyházi intézmények tanulói között nagyobb arányban voltak eredményes hallgatók (Pusztai, 2011), jelen adataink azt mutatják, hogy a tanulmányi előrehaladásuk kevésbé ígértes.

A tanulmányi továbbhaladási klaszterek között szignifikáns különbség mutatkozik, felülreprezentált a csúszó-passzíváló között azok aránya, akik nem az eredetileg preferált képzésbe nyertek felvételt (23%)

Az adatok arra vallanak, hogy egyes képzési területeken a megfelelő középiskolai teljesítmény és a felsőoktatási kihívások közötti jelentős diszkrépancia van.

Felhasznált irodalom

Kovács Klára, Ceglédi Tímea, Csók Cintia, Demeter-Karászi Zsuzsanna, Dusa Ágnes Réka, Fényes Hajnalka, Hrabéczy Anett, Kocsis Zsófia, Kovács Karolina Eszter, Markos Valéria, Máté-Szabó Barbara, Németh Dóra Katalin, Pallay Katalin, Pusztai Gabriella, Szigeti Fruzsina, Tóth Dorina Anna és Váradji Judit (2019): *Lemorzsolódott hallgatók 2018*. Debrecen, CHERD-Hungary.
Pusztai Gabriella (2011): *A láthatatlan kéztől a baráti kezéig*. Budapest, Új Mandátum Kiadó.
Pusztai Gabriella, Kovács Klára és Hegedűs Roland (2019): *Lemorzsolódók tegnap, ma és holnap*. *Educatio*, 28(4), 737–754.

A 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.